

การสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศรุต สุวรรณวิเวก

บทนำ

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม นั้นจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อสื่อสารกันยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารมวลชนยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น ซึ่งคนเราจะต้องใส่ใจและใส่ใจในเรื่องราวต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในชีวิตประจำวันของคนทั่ว ๆ ไป ทักษะที่ใช้มากที่สุด คือ “การฟัง” กล่าวคือใช้มากกว่าการพูด การอ่าน และการเขียน (ศรีวิไล ดอกจันทร์, 2528 : 95 ; สุปราณี พงศ์การณ, 2533 : 5 ; Paul T. Rankin, 1982 : 523-630 และ Celest Zappele, 1984 : 31)

อย่างไรก็ตาม การฟังที่จะก่อให้เกิดประโยชน์นั้น ผู้ฟังจะต้องใช้สติปัญญาในการไตร่ตรองเพื่อหาเหตุผลว่าสิ่งที่ได้ฟังนั้นมีความถูกต้องเหมาะสมแก่การเชื่อถือหรือนำไปปฏิบัติต่อไปได้ ดังที่สวนิต ยมาภัย (2527 : 107) กล่าวว่า การฟังเป็นนั้น จะต้องมีการตอบสนอง โดยการใช้วิจารณญาณในการฟังประเมินสิ่งที่ฟังไตร่ตรองตัดสินอย่างมีหลักเกณฑ์ว่าสิ่งนั้นควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ ส่วนในสถาบันการศึกษานั้น ยังพบว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนมักจะฝึกการเขียนมากกว่า

การฝึกอ่าน ฝึกอ่านมากกว่าฝึกพูด และละเลยการฝึกทักษะการฟัง (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี ศรีอำไพ 2540 : 13) ในด้านปัญหาที่เกี่ยวกับการฟังของนักศึกษาที่พบ ได้แก่ นักศึกษาฟังไม่รู้เรื่อง เพราะมีคำและสำนวนต่างประเทศหรือศัพท์ยากอยู่ในเรื่องที่ฟัง ฟังแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่เข้าใจความหมายและจุดประสงค์ของผู้พูดตลอดจนฟังแล้ววิเคราะห์ไม่ได้

สภาพปัญหาดังกล่าวหากได้มีการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการเรียนการสอนในด้านทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณแก่นักศึกษาจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดีและนำไปสู่คุณภาพการศึกษาและบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณให้นักศึกษาในด้านการหาเหตุผล การตีความ การจับใจความสำคัญ การแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น การวิเคราะห์ และการประเมินค่า

*ผู้อำนวยการฝ่าย ประจำสำนักกองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : ศศ.บ. (เกียรตินิยม), ศศ.ม. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อสร้างเครื่องมือการพัฒนาการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณแก่นักศึกษาโดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ

2) สร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 1. แบบทดสอบทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ 2. แผนการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณและ 3. แบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ

แบบทดสอบการฟังฯ มีเนื้อหาที่ใช้ฟัง 10 ตอน ประกอบด้วยเนื้อเรื่อง และคำถามท้ายเรื่องจำนวน 60 ข้อ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการฟังกล่าวคือ 1) การจับใจความสำคัญ 2) การหาเหตุผล 3) การตีความ 4) การแยกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น 5) การวิเคราะห์ และ 6) การประเมินค่าก่อนนำไปใช้สอน ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบและแบบฝึกทักษะดังกล่าวไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเที่ยง

3) ประชากรและตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 60 คน ส่วนจำนวนตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกมาจำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

4) ขั้นตอนการทดลอง

1. ให้นักกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ (pre-test) 1 คาบ ก่อนการทดลองสอน

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองตามแผนการสอน 12 แผน แผนการสอนละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที และกลุ่มตัวอย่างจะต้องทำแบบฝึกแผนการสอนละ 1 แบบฝึก

3. หลังจากเรียนครบทั้ง 12 แผนการสอนแล้ว ให้นักกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ (post-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้สรุปผลได้ดังนี้

1. หลังการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ตามแผนการสอนและการทำแบบฝึกการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่าง มีการพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการสอนและการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์

1. ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการสอนทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณโดยการสร้างแผนการสอนและการสร้างแบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณให้ผลดีแก่นักศึกษาดังนั้นควรมีการสร้างแผนการสอนและแบบฝึกการฟังภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณที่เหมาะสมในการสอนนักศึกษาทุกระดับชั้น

2. การนำแบบฝึกไปใช้ควรให้มีการฝึกอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องกัน เพื่อให้เกิดผลดีแก่นักศึกษาเพราะทักษะการฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญและใช้มากที่สุดในชีวิตของคน

3. ควรจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการฟังภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ เช่น ฟังโต้วาที ฟังอภิปราย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทย
2. ควรศึกษาข้อบกพร่องของการฟังของนักศึกษาเพื่อที่จะได้แก้ไขให้ตรงจุดนั้น
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกที่เป็นเทปวีดิทัศน์ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง ♦♦

บรรณานุกรม

- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ. ภาษาไทยสำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. ภาษาและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุกัญญา, 2528.
- สวนิต ยมภัย. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.
- สุปราณี พุดติการณ. ภาษาไทย 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- Rankin, Paul T. The importance of listening ability. *English Journal*. (October 1982) : 523-630.
- Zappele, Celest. "A Graded Listening Comprehension program." *English Teaching Forum*. (August 1984) : 31.